

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та докторантури

Ірина ЧИСТЯКОВА

Вересень 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Третій (освітньо-науковий) рівень

Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність: D4 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма Публічне управління та адміністрування

Мова навчання українська

Погоджено науковою радою Сумського
державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка

« 03 » *вересень* 2025 р.

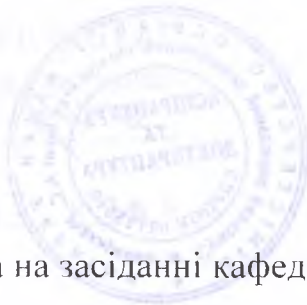
Голова

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО,

д.е.н., професор

Укладач:

Мануїлова К.В., доктор наук з державного управління, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри права та публічного управління

Протокол № 1 від «28» 08 2025 р.

Завідувач кафедри

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Олена Івані", written over the printed name.

Олена ІВАНІЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів - 4	Аспірантура (доктор філософії)	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
		Обов'язкова Цикл професійної підготовки	
		Рік підготовки	
		2	2
		Семестр	
		4	4
		Лекційні заняття	
		20	6
		Практичні заняття	
		10	4
Загальна кількість годин - 120		Самостійна робота	
		90	110
		Вид контролю: екзамен	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні системного розуміння ролі та взаємодії публічної служби й інститутів громадянського суспільства в процесах демократичного врядування, забезпеченні публічних інтересів та розвитку сервісної держави.

Завданнями дисципліни є: розкриття теоретико-методологічних засад функціонування публічної служби в демократичних державах і аналіз сучасних концептуальних підходів до її розвитку; дослідження місця й ролі громадянського суспільства у процесах публічного управління, а також механізмів його інституційної участі у формуванні та реалізації публічної політики.

Навчальний курс передбачає вивчення інституційних моделей взаємодії органів влади й інститутів громадянського суспільства на національному та місцевому рівнях, формування здатності аспірантів виявляти актуальні проблеми, бар'єри та загрози для ефективного партнерства між державою і суспільством.

У межах дисципліни увага приділяється опрацюванню інструментів відкритого врядування, публічної комунікації, громадської участі та контролю за діяльністю органів влади, а також аналізу кращих світових практик розвитку публічної служби та громадської залученості з урахуванням можливостей їх імплементації в Україні.

Завершальним завданням є формування у здобувачів компетентностей, необхідних для розроблення та обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення взаємодії між публічною владою та громадянським суспільством.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК03. Здатність ініціювати дослідницько-інноваційні проекти та автономно працювати під час їх реалізації.

ЗК05. Здатність налагоджувати наукову взаємодію, співробітництво.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК02. Здатність науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу аналітичних довідок, пропозицій, доповідей.

СК05. Здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними проектами на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК06. Здатність планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: Здатність продукувати нові ідеї, ідентифікувати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційній діяльності, та пропонувати підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики публічного управління та адміністрування.

2. Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Публічна служба і громадянське суспільство» має міждисциплінарний характер. Вона передбачає попереднє засвоєння кредитів з дисципліни «Е-врядування та інформаційні технології в публічному управлінні».

3. Програмні результати навчання (РН):

РН05. Знати основні засади управління науковими проектами, реєстрації прав інтелектуальної власності.

РН08. Уміти адаптувати й застосовувати сучасні моделі/підходи до управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації організаційних структур управління на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

РН09. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

РН10. Уміти готувати проектні запити на фінансування наукових досліджень, розробляти програмні документи (стратегії, програми, концепції) виходячи із аналізу зарубіжного досвіду, оцінки правового і ресурсного забезпечення та добору адекватних механізмів розвитку публічного управління та адміністрування.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень аспіранта
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли здобувач освіти має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 – 89	Оцінка «добре» ставиться коли здобувач освіти має гнучкі знання в межах навчальної програми, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 – 81	Оцінка «добре» ставиться коли здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні

	закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 – 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 – 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у здобувача освіти відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 – 59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли здобувач освіти не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 – 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2					
T1.1	T 1.2	T1.3	T1.4	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4		
9	9	10	9	10	9	10	9	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

50 балів: робота на *практичних* заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань, розв'язання задач тощо.

25 балів: контроль *самостійної роботи* – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, написання есе й рефератів тощо.

25 балів: Результат підсумкового контролю (екзамен).

Разом – **100 балів**

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни можуть бути:

- усний контроль – здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування: при індивідуальному викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- наукова дискусія – відповідь має бути якомога стислою, у рамках заданого питання, й одночасно підтверджуватися відповідною статтею закону, якою, на думку здобувача освіти, може бути доведена його позиція; якщо хтось має інше бачення даного питання, він має право висловити свою точку зору;

- письмовий контроль – здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття, відрізняється глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль – сприяє систематичному вивченню матеріалу протягом усього навчального року, а також організації постійної та безперервної перевірки глибини та якості засвоєння матеріалу;

- підготовка доповідей, есе, презентацій тощо.

Питання для підготовки до екзамену

1. Управління інституціональним розвитком публічної служби України.
2. Трансформація організаційної культури державної служби України

3. Вітчизняний досвід становлення державної служби в Україні та шляхи його адаптації у сучасних умовах.
4. Розвиток законодавчих засад державної служби в Україні.
5. Досвід реформування інституту державної служби в незалежній Україні.
6. Службовці як соціальна група: специфіка добору та підготовки.
7. Структуризація державних посад: національна модель та зарубіжний досвід.
8. Механізми забезпечення конкурентоспроможності державних службовців на ринку робочої сили.
9. Механізм структурування посад державних службовців.
10. Підходи до побудови системи класифікації посад державних службовців країнах ЄС.
11. Механізми забезпечення політичної нейтральності в системі державної служби.
12. Політична нейтральність державних службовців як гарантія стабільності й високого професіоналізму державного апарату: національна модель і зарубіжний досвід.
13. Правовий статус державного службовця: сучасний стан і шляхи удосконалення
14. Правовий статус державного службовця: вітчизняний і зарубіжний досвід.
15. Сучасний стан та шляхи удосконалення кадрового забезпечення державного управління в Україні.
16. Особливості проведення конкурсного відбору на заміщення вакантних посад державних службовців в Україні.
17. Просування по службі державних службовців в Україні: сутність, завдання, шляхи удосконалення.
18. Особливості мілітаризованої державної служби в Україні.
19. Сучасні підходи до класифікації видів державної служби.
20. Професіоналізація служби в органах місцевого самоврядування: шляхи удосконалення.
21. Розвиток нормативно-правового регулювання служби в органах місцевого самоврядування в контексті європейського вибору України.
22. Модернізація технологій кадрового забезпечення державної служби.
23. Модернізація системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців: методологічні та прикладні аспекти.
24. Професіоналізація як інструмент реалізації кадрової політики.
25. Професійна етика на державній службі: особистісний вимір.
26. Етична інфраструктура в системі державної служби в Україні.
27. Здійснення соціального забезпечення державних службовців в Україні.
28. Моделі управління кадровим забезпеченням в зарубіжних країнах.
29. Європейська модель державної служби.
30. Модернізація державної служби в контексті здійснення адміністративної реформи в Україні.
31. Механізм створення моделі публічного управління європейського зразка в державній службі України.

32. Функціональне обстеження як інструмент оцінювання ефективності державної служби.
33. Адміністративний аудит у системі оцінювання державної служби: методологічні та прикладні аспекти використання.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Публічна служба і громадянське суспільство» складається з 2 розділів:

- 1 розділ: Публічна служба в системі демократичного врядування
- 2 розділ: Громадянське суспільство та публічна взаємодія

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. ПУБЛІЧНА СЛУЖБА У СИСТЕМІ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Тема 1.1. Теоретико-методологічні засади публічної служби в демократичній державі

Сутність та призначення публічної служби в демократичній моделі врядування. Публічна служба як соціальний інститут і складова публічної влади. Моделі, функції та принципи публічної служби. Концепція сервісної держави: орієнтація на потреби громадян, якість публічних послуг, підзвітність і довіра. Публічна служба в контексті Good Governance та Rule of Law. Методологічні підходи до дослідження публічної служби.

Тема 1.2. Інституційна організація публічної служби в Україні та міжнародні підходи

Організаційно-правова модель державної і муніципальної служби в Україні. Системи добору, оцінювання та професіоналізації публічних службовців. HR-політика в публічному секторі: управління компетентностями, кадровий розвиток і лідерство. Забезпечення доброчесності, прозорості та етичної поведінки службовців. Порівняння із зарубіжними моделями публічної служби (ЄС, США, країни OECD). Інституційні виклики розвитку української публічної служби в умовах євроінтеграції.

Тема 1.3. Цінності, етика та відповідальність у публічній службі

Ціннісні засади діяльності службовця та їх зв'язок із суспільним інтересом. Етичний кодекс, норми професійної поведінки, стандарти доброчесності. Конфлікт інтересів, превентивні та дисциплінарні механізми. Антикорупційна політика як складова етичної інфраструктури. Публічна відповідальність перед громадянами та механізми підзвітності. Формування культури служіння як умова довіри до влади.

Тема 1.4. Публічна служба в умовах цифрової трансформації

Публічна служба в епоху цифрового врядування. Е-послуги, цифрові реєстри, відкриті дані як інструменти прозорості. Використання ІТ у прийнятті рішень: аналітика даних, штучний інтелект, автоматизація адміністративних процесів. Публічна комунікація в онлайн-середовищі, диджитал-компетентності службовців. Ризики і виклики цифровізації: кібербезпека, захист персональних даних, цифрова нерівність.

Розділ 2. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПУБЛІЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Тема 2.1. Громадянське суспільство: сутність, структура та роль у публічному управлінні

Громадянське суспільство як сфера самоврядних соціальних взаємодій. Інститути громадянського суспільства: громадські організації, професійні об'єднання, ініціативні групи, соціальні рухи, медіа. Роль громадян у демократії – від участі до впливу на прийняття рішень. Взаємодія влади та суспільства як фундамент легітимності публічної політики.

Тема 2.2. Механізми участі громадян у виробленні та реалізації публічної політики

Партисипативні інструменти в системі публічного управління: консультації з громадськістю, публічні слухання, громадські експертизи. Електронна демократія: петиції, платформи участі, цифрові опитування та краудсорсинг політик. Участь громадян у місцевому самоврядуванні: дорадчі органи, бюджети участі. Соціальний діалог як форма узгодження суспільних інтересів.

Тема 2.3. Громадський контроль та підзвітність влади

Прозорість як умова довіри до органів влади. Інструменти громадського контролю: моніторинг, адвокація, публічна експертиза, запити на публічну інформацію, журналістика розслідувань. Оцінювання ефективності публічної політики суспільними організаціями. Підзвітність і відповідальність органів влади, форми реагування на виявлені порушення. Відкриті дані як ресурс для громадського нагляду.

Тема 2.4. Партнерство держави і громадянського суспільства: моделі та практики

Світові моделі публічно-громадської взаємодії: консультативні, кооперативні, співвиробництво політик. Публічно-громадські платформи та інституційні механізми діалогу. Міжнародні стандарти участі (OECD, OGP). Потенціал адаптації кращих практик в Україні: виклики, бар'єри та фактори успіху. Партнерство як ресурс демократичної стійкості та повоєнного відновлення держави.

Позааудиторні заняття. Передбачається можливість у межах вивчення навчальної дисципліни виїзних занять – на базі органів державної влади або участь у конференціях, форумах, круглих столах.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Теми лекцій

№ з/п	Назва розділу/теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Публічна служба у системі демократичного врядування			
1	Теоретико-методологічні засади публічної служби в демократичній державі	4	0,5
2	Інституційна організація публічної служби в Україні та міжнародні підходи	2	0,5
3	Цінності, етика та відповідальність у публічній службі	2	1
4	Публічна служба в умовах цифрової трансформації	2	1
Розділ 2. Громадянське суспільство та публічна взаємодія			
5	Громадянське суспільство: сутність, структура та роль у публічному управлінні	4	0,5
6	Механізми участі громадян у виробленні та реалізації публічної політики	2	0,5
7	Громадський контроль та підзвітність влади	2	1
8	Партнерство держави і громадянського суспільства: моделі та практики	2	1
	Всього годин	20	6

Теми практичних занять

№ з/п	Назва розділу/теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Публічна служба у системі демократичного врядування			
1	Порівняльний кейс-аналіз моделей публічної служби: бюрократична, сервісна, модель Good Governance країн ЄС.	2	0,5
2	Розробка пропозицій щодо вдосконалення HR-менеджменту в держслужбі.	2	1
3	Кейси цифрових інновацій та етичних дилем та конфлікту інтересів, моделювання управлінських ситуацій у державному секторі.	2	1
Розділ 2. Громадянське суспільство та публічна взаємодія			

4	Практичне опрацювання інструментів е-демократії: моделювання консультації з громадськістю та створення е-петиції.	2	0,5
5	Розробка моделі публічно-громадської платформи співвиробництва політик на основі аналізу світових практик участі.	2	1
	Всього годин	10	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва розділу/теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Публічна служба у системі демократичного врядування			
1	Написати аналітичну записку «Роль публічної служби в демократичній державі: функції та принципи». Провести порівняльний аналіз моделей Good Governance та Rule of Law.	10	11
2	Провести аналіз HR-політики української публічної служби. Підготувати порівняльну таблицю українських та зарубіжних моделей публічної служби (ЄС, США, OECD).	12	13
3	Розробити кейс-дослідження «Конфлікт інтересів у публічній службі: сценарії, наслідки, рішення». Підготувати рекомендації щодо впровадження антикорупційних механізмів.	8	11
4	Підготувати дослідження «Цифрові сервіси та інновації у публічній службі». Аналіз е-послуг, відкритих даних, цифрових ризиків та безпеки	10	11
Розділ 2. Громадянське суспільство та публічна взаємодія			
4	Підготувати аналітичний огляд «Роль громадянського суспільства у процесах публічного управління в Україні». Виявити ключові інститути та їхні функції.	8	12
5	Створити кейс з моделювання участі громадян у публічній політиці: публічні слухання, петиції, бюджет участі. Провести аналіз ефективності цих механізмів.	10	13
6	Підготувати аналітичний документ «Інструменти громадського контролю за діяльністю органів влади: оцінка, переваги, недоліки». Проаналізувати механізми підзвітності.	8	13
7	Підготувати дослідження «Моделі публічно-громадського партнерства у світі та можливості адаптації в Україні». Визначити бар'єри та фактори	12	13

	успіху.		
8	Розробити проект рекомендацій щодо вдосконалення взаємодії між публічною владою та громадянським суспільством з урахуванням цифрових технологій та кращих світових практик	12	13
	Всього годин	90	110

Дотримання академічної доброчесності

У СумДПУ імені А.С. Макаренка політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, а також відповідальність за допущення проявів академічної недоброчесності регламентуються Кодексом академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності, як: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.

Матеріали, які розміщено на платформі Moodle: опис електронного курсу, робоча програма навчальної дисципліни; робочий план (технологічна карта) навчальної дисципліни; рекомендована література та посилання на Інтернет-ресурси; матеріали лекцій, методичні рекомендації до практичних занять, завдання до самостійної роботи студентів.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>
2. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник. Мелітополь : Колор Принт, 2020. 204 с.
3. Малиновський В.Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Право, 2024. 476 с.
4. Публічне управління та адміністрування : навчальний посібник / А. О. Дегтяр, О. А. Дегтяр, Х. І. Калашнікова, М. К. Гнатенко. Харків : ХАІ, 2021. 128 с.
5. Сидоренко Н. С., Шевченко С. О., Липовська Н. А. Публічна служба : навч. посіб. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 264 с.
6. Хрідочкін А.В., Віхляєв М.Ю. Публічне управління та адміністрування: словник термінів. Одеса: Гельветика, 2021. 604 с.
7. Якобчук В.П. Публічна служба: підручник. К. : Ліра-К, 2021. 394 с.
8. Бень, Я. В. Методологія наукових досліджень механізмів демократії участі в сфері державного управління в Україні: поняття, зміст, сутнісні ознаки. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2021. № 2(14). С. 213–223. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2\(14\)-213-223](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-2(14)-213-223)
9. Бондарчук Н. Взаємодія влади та громадянського суспільства в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 5. <http://doi.org/10.32702/2307-156.2023.5.1>
10. Васільєва Л. Роль громадянського суспільства у збереженні механізму управління суспільством та державою. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. № 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.32.5>
11. Ганущин С. Перспективи реформи публічного управління у контексті сучасних демократичних трансформацій. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 3(63). С. 13–18. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-2](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-2)
12. Грушинська Н. Взаємодія держави і соціуму як основна умова формування громадянського суспільства. *Держава та регіони*. 2022. № 2 (76). DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.1>
13. Грушинська Н. Модернізація системи політико-адміністративного управління та розвитку громадянського суспільства в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2022. № 3, 33 (72). DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2022.3/01>

14. Докаленко В. Механізми взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства в умовах децентралізації влади в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. № 1 (28). С. 27–34. <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2021-1.4>
15. Кучер В., Машовець О. Взаємодія органів державної влади з громадськістю: теорія і практика публічного управління та адміністрування. *Держава та регіони*. 2022. № 1 (75). DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.1.8>
16. Лопушинський, І. П., Філіппова, В. Д., & Плющ, Р. М. Розбудова в Україні громадянського суспільства як механізм ефективного державотворення. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2021. №. 6 (18). С. 223–231. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-6\(18\)-223-231](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2021-6(18)-223-231)
17. Медуна, Б. Л. Партисипаторна демократія як чинник забезпечення публічності конституційного процесу. *Ефективність державного управління*. 2023. № 68/69. С. 57–64. DOI: <https://doi.org/10.36930/506805>
18. Мітін В. С. Становлення й функціонування громадянського суспільства в українських умовах. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. № 39. С. 28–32. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.39.4>
19. Музиченко Г. Співпраця влади та громадянського суспільства як умова подальшого демократичного розвитку України. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 3 (63). С. 83–88. DOI : [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-19](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-19)
20. Мунько А. Ю., Хохба О. Т. Суспільна угода як основа взаємодії органів публічної влади та громадськості в Україні: інтеграція європейських цінностей. *Публічне управління та митне адміністрування*. Спецвипуск. 2022. С. 87–92. DOI : <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-spec.14>
21. Руснак О.А. Проблеми громадянського суспільства в контексті публічного управління. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. Том 35 (74). № 4. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.4/18>
22. Юсіф А. Концептуальні засади взаємодії держави та громадянського суспільства у вимірі вдосконалення системи публічного управління. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Політичні науки та публічне управління. 2023. № 2 (68). С. 145–152. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-21](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-21)